

Pello Iturria

BOTIKARIA

«Mendian jaten dugunarekin kontu handiz ibili behar da»

Iragan azaroaren hasieran, Zilbeti inguruan mendizale bat hilik aurkitu zuten; hil aurretik baia batzuk hartu eta gaixotu egin zela kontatu zuen bere grabagailuan. Pello Iturriak albistea irakurri eta Belladonaren inguruko azterketatxo egitea pentsatu zuen, erabat harritu baitzen mendizale batek horrelako landare toxikoa hartu zuela irakurtzean.

● KRISTINA BERTAIN

O SO POZIK AZALDU DA Pello Iturria egindako lanarekin, eta are gehiago lana euskaraz eman ahal izan duelako. Iragan astean Nafarroako farmazialari euskaldunen aurrean aurkeztu zuen, eta orain Nafarroako farmazialarien elkartearen aldizkarian argitaratuko du, euskaraz eta gaztelaniaz.

■ Nolatan egin duzu ikerketa?

Komunikabideetan azaldu zen berria, eta berehala gauza arraro bezala antzeztu nuen; agian lanbideagatik izango da, baina ikaragarri interesgarria iruditu zitzaidan. *Atropa Bella-donna* oso landare ezaguna da, eta pentsatu nuen nola demonstre hartu zituen mendizale horrek horrelako baiak. Orduan, han eta hemen gal-

Ederra Nafarroako Unibertsitateko Botanika Departamentuko arduradunak Nafarroan Belladonari buruz egindako ikerketa eman zidan; oso leku gutxitan azaltzen zen, baina Aliciak berak esan zidanez, ziurrenik askoz ere leku gehiagotan izanen da Belladona, normalean landare arruntei arreta gutxiago eskaintzen baitzaie. Belladonak fruitu borobilak ditu, gerezi edo patxaran antzekoak, oso erakargarriak, baina oso toxikoak; berez mikatzak dira. Mendizaleak hartu, eta ikusi zer gertatu zitzaion.

■ Nola eragiten du heriotza?

Atropa Bella-donna oso toxikoa da, dosi handietan urduritasuna, sumina, haluzinazioak eta eldarnioak era-

Espainiako Toxikologian Institutuan eman zidaten datuen arabera, lagin guztietan Atropina aurkitu baitute. Hala ere, oso zaila izaten da Belladona dela-eta hil zela esatea; oso zaila da norbait droga gaindosiagatik hil dela esatea, gauza asko hartu behar dira kontuan. Kasu honetan inork ez du ezer erreklamatu, eta epaileak kasua artxibatu egin du. Azterketa toxikologikoan lorturiko datuekin hartutako substantziak heriotza eragin duen edo ez esatea oso zaila da, beste gauza asko hartu behar baitira kontuan.

■ Hala ere, botika askotan erabiltzen da.

Bai; gaur egun botika askotan erabiltzen da Atropina edo Belladona bera, baina oso dosi txikitik. Oso medikamentu ezagunak dira, baina Belladona oso kontzentrazio txikia dute.

■ Horrelako landarea Europar sorgin eta deabruen istorioekin lotzen zutela ere esan duzu.

Bai, eta hori egiaz izaten zen. Printzipio eraginkorak eta alkaloideak ezagutu aurretik, ustez sorginak zirenek erabiltzen zituzten. Azken batean, alkaloide horiek neurri batean hartuta zorabioa eragiten dute;

soslaia

Oso pozik dago bere lanarekin, eta antzematen zaio gustura erakusten duela. Iragan astean Nafarroako Farmazialari Euskaldunen aurrean aritu zen, eta oso pozik geratu zela dio.

Hamahiru kide izan ziren hitzaldian, berak uste baino gehiago, eta, euskaraz, landare toxikoen inguruko eztabaida polita egin zutela esan du.

Karrera amaituta ikasi zuen arren, euskararen «zale amorratua» dela dio, eta, horregatik, bere eremuan ahal duen neurrian bultzatzeko lan handia egiten ari da.

droga da azken batean. Garai hartan sorgin eta deabruen gauza ziren, eta hura erabiltzeagatik sutara botatzen zituzten Erdi Aroan. Solanazeek, hau da, Belladona, Erabelarra eta Mandragorak, zorabiatu egiten dute, eta Erdi Aroko halako erritotan erabiltzen zituzten sorginek nonbait; deabrueriak egiteko erabiltzen zituztela esaten zuten. Garai hartan ez zituzten landareak ezagutzen, ez zuten beren konposizioa ezagutzen, baina zorabiatu egiten zirela ikusten zuten, horralako landareak hartzean gauza arraroak egiten zituztela ikusten zuten, eta horregatik, sorginkeriekin erlazionatzen zuten. Drogatu egiten ziren azken batean.

■ Honetatik irakaspen

argia ateratzen dela diozu.

Mendian hartzen denarekin kontu handiz ibili behar da, eta batez ere umeak. Hori da ondorio politena, poliki ibili behar dela mendian perretxikoekin eta jaten dugunarekin. Gazteak adibidez askotan joaten omen dira mendira *mongi* edo horrelako onddo haluzinogenoak hartzera. Oso arrikutsua da mendian ezer hartzea ezagutu gabe; nik ez nituzke hartuko. Txikitik oso ohikoa da herrietan, mendian, baratzean, topatzen den guztia hartzea; guztio egin dugu hori noizbait, baina benetan arrikutsua da zer den jakin gabe ezer hartzea. Ez da normalena, baina ezbeharrak izan daitezke.

→ Miren Iriarte

«Erdi Aroan Europar sorgin eta deabruen kontua zen *Atropa Belladonna*; ez zuten landareen konposizioa ezagutzen, eta, erabiltzean zorabioak eta gauza arraroak eragiten zituenenez, sorginkeriekin lotzen zuten»

detu dut, zenbait gauza jaso ditut, eta Farmazialarien elkartearen hiruhilabetekarian argitaratu dut; oso interesgarria iruditu zitzaidan bertan emateko. Egia esan Belladona oso ikertua dago, duela ehun urte baino gehiago ere ikertu zuten, baina beharbada hemen ez dago behar bezala ikertuta. Alicia

giten ditu, garuneko azaleko geruza estimulatzen egiten du. Heriotza sortaraz dezake errabiolako paralisia eragiten duelako, eta horrela arnas paralisia gertatzen da, eta azkenean, heriotza eragiten du.

■ Hori al da mendizaleari gertaturikoa?

Ziurrenik hori izango da,